

SPOROČILO ZA JAVNOST Agencije EU za droge v Lizboni

LETNO POROČILO 2009: POUDARKI

Kokain in heroin ostajata v središču evropske problematike drog

(5. november 2009, LIZBONA **Prepoved objave do 10. ure (po srednjeevropskem/bruseljskem času)**)

Glede uporabe kokaina in heroina v Evropi ni znakov izboljšave, ti dve prepovedani drogi še naprej ostajata v središču evropske problematike drog, trdi **agencija EU za droge (EMCDDA)**. Tudi uporaba več snovi hkrati je razlog za veliko zaskrbljenost, saj se povečuje izbira drog, ki so na voljo uporabnikom, hkrati pa kombinacije uporabe drog postajajo kompleksnejše ⁽¹⁾. Pa vendar, novi podatki potrjujejo, da se uporaba kanabisa zmanjšuje, še zlasti med mladimi. Ti komentarji povzemajo **Letno poročilo 2009: stanje na področju problematike drog v Evropi**, ki ga bo agencija objavila danes v Bruslju.

Kokain še vedno najbolj priljubljena stimulatívna droga v Evropi – poročila o novih porastih

Kokain je vsaj enkrat v življenju uporabilo približno 13 milijonov odraslih Evropejcev (starih od 15 do 64 let). 7,5 milijona od teh je mlajših odraslih (15–34 let), od katerih so 3 milijoni uporabili kokain v zadnjem letu. Uporaba kokaina v **EU** ostaja razširjena predvsem v **zahodnih državah EU**, medtem ko uporaba drugje v Evropi ostaja nizka. V državah z največjo razširjenostjo, na **Danskem**, v **Španiji**, na **Irskem**, v **Italiji** in **Združenem kraljestvu**, so najnovejše ankete pokazale, da je razširjenost uporabe v zadnjem letu med mlajšimi odraslimi med 3,1 in 5,5 % (5. poglavje, preglednica št. 8). V večini držav poročevalk najnovejši podatki kažejo ustaljeno ali naraščajočo razširjenost uporabe v zadnjem letu za starostno skupino od 15 do 34 let (prikaz GPS 14, dela i in ii).

Leta 2007 se je število zasegov kokaina v Evropi povečalo na 92 000 (v primerjavi z 84 000 leta 2006), čeprav se je skupna zasežena količina zmanjšala na 77 ton (v primerjavi s 121 tonami leta 2006). Med tistimi, ki so prvič vstopili v zdravljenje, jih je 22 % navedlo kokain kot primarno drogo. V letu 2007 je bilo prijavljenih približno 500 s kokainom povezanih smrtnih primerov.

Heroin – trend je nehal upadati

Podatki, objavljeni danes, potrjujejo oceno centra **EMCDDA** iz lanskega *Letnega poročila* o „stabilnem, vendar ne več padajočem problemu uporabe heroína“. Po zmanjševanju števila problemov, povezanih z uporabo heroína od sredine devetdesetih let prejšnjega stoletja do prvih let tega tisočletja, kazalci trendov uporabe opioidov (nova povpraševanja po zdravljenju, smrtni primeri, zasegi) še vedno kažejo na skrb vzbujajoč razvoj. „Čeprav za zdaj ni dokazov o ponovni epidemiji širjenja uporabe heroína, kakršna je bila v osemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja, so zdravstvene in socialne težave, ki so posledica uporabe te snovi, še vedno precejšnje,“ pravi predsednik centra **EMCDDA Marcel Reimen**. „Kakršni koli pokazatelji, da se stanje morda slabša, so razlog za precejšnjo zaskrbljenost.“

Center EMCDDA ugotavlja, da je v **EU** in na **Norveškem** med 1,2 do 1,5 milijona problematičnih uporabnikov opioidov in da jih večina uporablja heroin. Novi podatki tudi nakazujejo, da se novi primeri uporabe heroína še vedno pojavljajo, čeprav je ta pojav zmeren. Na podlagi podatkov iz 19 držav poročevalk se je skupno število tistih, ki prvič vstopajo v zdravljenje zaradi uporabe heroína kot primarne droge, v letu 2007 povečalo za 6 % glede na leto 2002 (glej prikaz TDI-1, del ii). Za obdobje med letoma 2006 in 2007 pa je osem držav poročalo, da sta se povečala tako število uporabnikov, ki so se začeli zdraviti zaradi uporabe heroína kot primarne droge, kot tudi delež le-teh glede na vse stranke.

V obdobju med letoma 1990 in 2006 je bilo na letni ravni v Evropi prijavljenih med 6 400 in 8 500 z drogami povezanih smrtnih primerov, v večini primerov povezanih z uporabo opioidov (običajno več kot 85 %). Po skupnem padajočem trendu z drogami povezanih smrtnih primerov med letoma 2000 in 2003 novejši podatki kažejo, da trend narašča. V letu 2007 je 13 izmed 18 držav poročevalk poročalo o rasti glede na prejšnje leto (prikaz DRD-2, del i).

Med letoma 2002 in 2007 je število zasegov heroina v **EU** in na **Norveškem** naraščalo v povprečju za 4 % na letni ravni. Leta 2007 je bilo prijavljenih 56 000 zasegov (v primerjavi z 51 000 zasegi leta 2006), pri čemer je bilo največ zasegov v **Združenem kraljestvu** (preglednica SZR-7). Čeprav se je skupna količina heroina, zaseženega v **EU** in na **Norveškem**, od leta 2002 zmanjševala, se je ta povečala na 8,8 tone leta 2007 v primerjavi z 8,1 tone leta 2006. **Turčija**, pomembna tranzitna država za heroin, ki vstopa v **EU**, je poročala o rekordnem zasegu 13,2 tone leta 2007 v primerjavi z 2,7 tone leta 2002 (preglednica SZR-8, 6. poglavje, preglednica št. 9).

Uporaba kanabisa se zmanjšuje, še zlasti med mladimi

Kanabis je vsaj enkrat v življenju poskusilo približno 74 milijonov Evropejcev (starih od 15 do 64 let) in približno 22,5 milijona od teh v zadnjem letu. To pomeni, da je kanabis še vedno najbolj razširjena prepovedana droga v Evropi (3. poglavje, preglednica št. 3). Vendar pa po občutni rasti uporabe te droge v devetdesetih letih prejšnjega stoletja in na začetku novega tisočletja novi evropski podatki potrjujejo, da se njena priljubljenost zmanjšuje, še zlasti med mladimi, kar potrjuje analizo iz lanskega poročila.

Ta trend je zlasti opazen med šolsko mladino (od 15 do 16 let), kar kažejo raziskave **ESPAD** ⁽²⁾. Večina **zahodnoevropskih** držav, ob teh tudi **Hrvaška** in **Slovenija**, je poročala o zmanjšanju ali ustavitvi stopnje uporabe kanabisa kadar koli v življenju v letu 2007 v primerjavi z visoko razširjenostjo oziroma naraščanjem uporabe, ki ga je ugotovila raziskava **ESPAD** leta 2003. V večini **srednje-** in **vzhodnoevropskih** držav se to naraščanje v primerjavi z letom 2003 zdaj morda izravnava (samo **Slovaška** in **Litva** poročata o več kot 3-odstotni rasti). Tretja skupina držav, večinoma iz **severne** in **južne Evrope**, pa izstopa zaradi skupaj stabilnih in nizkih stopenj razširjenosti uporabe kanabisa kadar koli v življenju od druge polovice devetdesetih let prejšnjega stoletja pa do leta 2007 (3. poglavje, prikaz št. 4). Tudi podatki iz raziskav med šolsko mladino v **ZDA** in **Avstraliji** kažejo na upad uporabe (prikaz EYE-1, del xii).

Razpoložljivi podatki še kažejo, da se je razširjenost uporabe kanabisa v zadnjem letu med mladimi odraslimi (od 15 do 34 let) med letoma 2002 in 2007 ustalila ali da celo pada (prikaz GPS 4, del ii). Podatki o številu rednih in intenzivnih uporabnikov kanabisa v Evropi pa so manj spodbudni. Približno do 2,5 % vseh mladih Evropejcev skoraj vsak dan uporablja kanabis, kar pomeni velik delež prebivalstva, ki je izpostavljen tveganjem in morda potrebuje pomoč. Med inovativnimi odzivi, katerih cilj je ta populacija, so tudi ukrepi zdravljenja odvisnosti od drog, ponujeni prek svetovnega spleta, o čemer je **center EMCDDA** leta 2009 začel prvi evropski pregled ⁽³⁾.

Sočasna uporaba več drog povečuje tveganja in vodi k zapletom pri zdravljenju

„Danes v Evropi zelo pogosto opazimo vzorce uporabe več drog hkrati in sočasna uporaba različnih snovi je vzrok večine težav, s katerimi se srečujemo, ali pa jih dodatno zapleta,“ se ugotavlja v poročilu. Skupaj s poročilom je danes objavljen tudi posebni pregled *Uporaba več drog hkrati: vzorci in odzivi* ⁽⁴⁾. Ta ponuja pregled tega obnašanja pri šolski mladini (od 15 do 16 let), mlajših odraslih (od 15 do 34 let) in problematičnih uporabnikih drog.

Od šolskih otrok (od 15 do 16 let), zajetih z raziskavo v 22 državah, jih je 20 % odgovorilo, da so v zadnjem mesecu uporabili alkohol v kombinaciji s tobakom, 6 % kanabis z alkoholom in/ali tobakom in 1 % kanabis z alkoholom in/ali tobakom ter še eno drugo drogo (ekstazi, kokain, amfetamine, LSD ali heroin). Raziskava kaže, da lahko uporaba več drog hkrati pri šolski mladini poveča tveganje zastrupitve in kroničnih zdravstvenih težav v poznejših letih. Za strategije, ki se ukvarjajo z okoljem, v katerem mladi uporabljajo droge in alkohol (npr. izvrševanje zakonodaje o drogah in alkoholu, smernice za varno obiskovanje klubov), se zdi, da so nekoliko učinkovite pri varovanju zdravja v okoljih nočnega življenja.

Med mlajšimi odraslimi (od 15 do 34 let) je uporaba več drog hkrati simptomatična za bolj uveljavljene vzorce uporabe snovi in jo lahko povežemo s povečanimi tveganji. Verjetnost, da so pogosti ali prekomerni uporabniki alkohola v tej starostni skupini v zadnjem letu uporabili tudi kanabis, je bila od dva- do šestkrat višja kot pri splošni populaciji in od dva- do devetkrat višja za uporabo kokaina.

Uporaba več drog hkrati je prevladujoč pojav zlasti pri problematičnih uporabnikih drog in lahko poslabša njihovo že tako težko zdravstveno stanje in vodi k povečanemu tveganju in morebitnim resnim posledicam (npr. preveliki odmerki). Nedavna analiza podatkov iz 14 držav je ugotovila, da je več kot polovica (57 %) tistih, ki so se odločili začeti zdravljenje, navedla, da so uporabili najmanj eno problematično drogo poleg primarne snovi, za katero so se odločili poiskati pomoč. Toksikološka poročila o prevelikih odmerkih (najpogosteje heroinu) pogosto kažejo prisotnost več kot ene snovi in sovpadajo z domnevo, da je lahko visok delež smrtnih primerov povezan z uporabo več drog hkrati.

Čeprav so posebni programi še redki, trenutni ukrepi, kot sta nadomestno zdravljenje za opioide in nadzor nepredvidljivih razmer, kažejo določene pozitivne rezultate pri zmanjševanju uporabe več snovi. Obvladovanje uporabe več drog hkrati pri problematičnih uporabnikih drog ostaja kompleksna naloga, ki postavlja zdravstvene delavce pred svojevrstne izzive pri opravljanju dejavnosti.

Alkohol, ključni dejavnik problematike uporabe snovi v Evropi

„Ključni dejavnik problematike uporabe snovi v Evropi je hkratna uporaba alkohola,“ navaja poročilo in poudarja, da skoraj vsi vzorci uporabe več drog hkrati kažejo na alkohol. Najnovejša raziskava **ESPAD** ugotavlja, da je 43 % šolskih otrok, zajetih z raziskavo leta 2007, navedlo, da so v zadnjih 30 dneh „občasno popivali“ (popili več kot pet alkoholnih pijač). Porast tega obnašanja je bil zlasti opazen med dekletimi med raziskavama iz let 2003 in 2007, saj je razširjenost tega obnašanja zrasla s 35 na 42 %. Kampanjska opijanja pogosto spremlja rekreativna uporaba drog in tako povečuje tveganje negativnih izidov med mladimi.

„Posamezniki, ki imajo težave samo z uporabo ene snovi, hitro postajajo prej izjema kot pravilo,“ pravi **direktor centra EMCDDA Wolfgang Götz**. „Težave z uporabo drog v Evropi vedno pogosteje izhajajo iz sočasne uporabe različnih psihoaktivnih snovi, tako dovoljenih kot prepovedanih. To ne samo, da vodi k slabšanju rezultatov, pomeni tudi izziv za službe, ki se ukvarjajo z zdravljenjem odvisnosti od drog, da poskušajo najti odgovore na celovitejši nabor potreb. Poleg tega morajo naša politična prizadevanja izražati dejstvo, da je postala sočasna uporaba drog in alkohola ključna značilnost težav, s katerimi se spoprijemamo.“

Opombe

⁽¹⁾ Uporaba več drog hkrati – sočasna ali zaporedna uporaba različnih dovoljenih in prepovedanih drog.

⁽²⁾ Evropska raziskava o alkoholu in drugih drogah med šolsko mladino (ESPAD). Raziskava je bila izvedena leta 1995, 1999, 2003 in 2007. Glej <http://www.emcdda.europa.eu/themes/young-people>.

⁽³⁾ Glej Insights št. 10 na spletnem naslovu <http://www.emcdda.europa.eu/publications/insights>.

⁽⁴⁾ Glej „Izbrano poglavje“ o uporabi več drog hkrati. Danes je objavljeno tudi „Izbrano poglavje“ *Kršitve zakonov o drogah: izrekanje kazenskih sankcij in drugi ukrepi*. Oba dokumenta spremlja večjezični povzetek in sta na voljo v angleškem jeziku na spletnem naslovu <http://www.emcdda.europa.eu/publications/selected-issues>.

Podatki, predstavljeni v *Letnem poročilu 2009*, se nanašajo na leto 2007 oziroma zadnje razpoložljivo leto.

Prikazi in preglednice, na katere se sklicuje to sporočilo za javnost, so na voljo v *Statističnem biltenu za leto 2009*:

<http://www.emcdda.europa.eu/stats09>

Informacije o vseh izdelkih, sporočilih za javnost, storitvah in prireditvah, povezanih z *Letnim poročilom*, so na voljo na spletnem naslovu: <http://www.emcdda.europa.eu/events/2009/annual-report>

Odzivi na problematiko drog

2. poglavje *Letnega poročila* vsebuje pregled odzivov na problematiko drog v Evropi danes. To zajema področja preprečevanja, zdravljenja, zmanjševanja škode, socialne reintegracije in izvrševanja zakonodaje, povezane z drogami. Tudi naslednja poglavja, ki obravnavajo posamezne snovi, vključujejo podpoglavja, ki so posvečena odzivom.